

Η αναγκαιότητα επάνδρωσης των Βιβλιοθηκών μας με προσοντούχο προσωπικό

**Από Κώστα Γεωργίου
Πτυχιούχο Βιβλιοθηκονόμο**

Ο τόπος μας αν και είναι μια μικρή χώρα, διαθέτει ένα αρκετά ικανοποιητικό αριθμό βιβλιοθηκών με αρκετό υλικό, κυρίως βιβλία. Προγραμματίζεται επίσης να ιδρυθούν και νέες βιβλιοθήκες όπως η Κυπριακή Βιβλιοθήκη, η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Κύπρου, η Αχιλλείος Βιβλιοθήκη του Δήμου Λευκωσίας, καθώς και άλλες μικρότερες.

Το θέμα όμως είναι ότι όσες βιβλιοθήκες και αν ιδρυθούν, δεν θα μπορέσουν ποτέ να προσφέρουν ικανοποιητική εξυπηρέτηση στον Κύπριο χρήστη, καλύπτοντας σωστά όλο το φάσμα των καθημερινών του αναγκών, σε πληροφόρηση, αν δεν έχουν άρτια οργάνωση που αυτή επιτυγχάνεται μόνο με προσοντούχο προσωπικό.

Μια οποιαδήποτε βιβλιοθήκη για να ανταποκριθεί, είτε στις ανάγκες του προσωπικού της υπηρεσίας ή του οργανισμού που ανήκει, είτε στην ποιότητα και ευρύτητα των υπηρεσιών της στο πλατύ κοινό σε βαθμό που να δικαιολογεί την ύπαρξή της και τα κονδύλια που της παρέχονται, πρέπει, να έχει σωστή οργάνωση και διοίκηση. Η δυναμικότητα μιας βιβλιοθήκης γίνεται αμέσως αντιληπτή σε οποιοδήποτε χρήστη με την πρώτη του επίσκεψη για αναζήτηση κάποιας πληροφορίας, από το αν και σε ποιο βαθμό θα ικανοποιηθεί η ανάγκη του αυτή σε σχέση βέβαια με τον όγκο του υλικού που διαθέτει η βιβλιοθήκη. Επίσης θα αντιληφθεί ο χρήστης ότι όσο μεγάλο και καλά επιλεγμένο υλικό έχει μια βιβλιοθήκη, είναι δυνατό να καταστεί άχρηστο χωρίς σωστή οργάνωση.

Δυστυχώς όμως η κατάσταση που επικρατεί σχεδόν σε όλες τις βιβλιοθήκες μας είναι αυτή της κακής οργάνωσης, ή ακόμη της έλλειψης οποιασδήποτε οργάνωσης.

Η θλιβερή αυτή κατάσταση προκαλείται βασικά από δύο αιτίες. Η πρώτη είναι αυτή που επηρεάζει τις βιβλιοθήκες που έχουν μεν ικανό προσοντούχο προσωπικό, αλλά μπορεί το προσωπικό αυτό να αχρηστεύεται επειδή εμποδίζεται από διάφορους άλλους να εφαρμόσει τις γνώσεις του πάνω στην οργάνωση και λειτουργία της βιβλιοθήκης του. Αρκετές φορές η ίδια η υπηρεσία ή ο οργανισμός στον οποίο ανήκει η βιβλιοθήκη δημιουργεί τέτοια εμπόδια που δεν αφήνουν το προσωπικό να οργανώσει και αναπτύξει σωστά τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης που προσφέρει στο κοινό της και κατά συνέπεια να αδυνατεί η βιβλιοθήκη να ολοκληρώσει την προσφορά της. Μπορεί αυτό να φαίνεται υπερβολή. Δυστυχώς όμως αυτή είναι η πραγματικότητα. Οι κύριοι λόγοι της συμπεριφοράς αυτής είναι:

α) Η άγνοια που επικρατεί στα άτομα που βρίσκονται σε άμεση σχέση με τη λειτουργία των βιβλιοθηκών, πάνω σε βιβλιοθηκονομικά θέματα και β) Στο ότι αυτά τα άτομα δεν θέλουν να δεχθούν ότι η πρωτοβουλία και η ευθύνη για την καλή οργάνωση και λειτουργία των βιβλιοθηκών ανήκει σχεδόν εξ'ολοκλήρου σ'εκείνους που έχουν τη θέση και τα προσόντα. Γιατί όπως ο βιβλιοθηκάριος έχει καθήκον να προσφέρει εξυπηρέτηση ακριβώς όπως τη ζητά ο ίδιος ο χρήστης, είτε αυτός είναι φιλόλογος ή μαθηματικός ή ακόμη ο προϊστάμενος μιας υπηρεσίας ή στο τέλος οποιοσδήποτε άλλος χωρίς να επεμβαίνει (ο βιβλιοθηκάριος) στην οργάνωση και μεθοδολογία της ερευνητικής του εργασίας, για τον ίδιο ακριβώς λόγο πρέπει όλοι αυτοί να σεβαστούν τους τρόπους και την πορεία των εργασιών του βιβλιοθηκάριου μέσα στη βιβλιοθήκη του χωρίς επιζήμιες επεμβάσεις όσο αφορά τη βιβλιοθηκονομική θεωρία ή την πρακτική εφαρμογή της. Πρέπει όλοι όσοι έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με βιβλιοθήκες να δεχθούν καλόπιστα ότι, η βιβλιοθηκονομία εδώ και αρκετά χρόνια καθιερώθηκε ως επιστήμη με σπουδές μέχρι M.A., M.Sc, Ph.D. Αναφέρω παρεπιπτόντως ότι έχουμε μεταξύ μας ανθρώπους με αυτά τα προσόντα, μέλη της Ένωσής μας.

Εδώ πρέπει να τονιστεί με την πρόπουσα έμφαση πως μαζί με τις θεωρητικές γνώσεις χρειάζεται και μακρά εμπειρία στην πρακτική εφαρμογή τους, που και τα δυο μαζί θα βοηθήσουν τις βιβλιοθήκες στη μεγάλη και σοβαρή αποστολή τους. Υπάρχουν, βέβαια και οι φιλότιμες προσπάθειες μερικών υπαλλήλων οι οποίοι με απόσπαση απασχολούνται προσωρινά σε κάποια βιβλιοθήκη ενώ ανήκουν επαγγελματικά σε άλλο κλάδο. Η αγάπη τους για το βιβλίο και το μεράκι που έτυχε να έχουν αυτοί οι άνθρωποι τους κάνουν να προσφέρουν όσο μπορούν περισσότερα στις βιβλιοθήκες που εργάζονται. Είναι αποδεδειγμένο όμως πως με μόνο τα δυο αυτά εφόδια δεν δημιουργούνται σωστές βιβλιοθήκες έστω και αν λάβουμε ακόμη υπόψη τη μεγάλη ενεργητικότητα που μπορεί να διακρίνει τους υπαλλήλους αυτούς. Χωρίς τη σωστή θεωρητική κατάρτιση που αποκτάται μόνο ύστερα από σπουδές δεν μπορούμε να έχουμε σωστά αποτελέσματα.

Ένας ακόμη σοβαρός εχθρός των βιβλιοθηκών που έχουν σαν βιβλιοθηκάριους υπαλλήλους με σχέδιο υπηρεσίας που διαλαμβάνει άλλα καθήκοντα, είναι οι προϊστάμενοι της υπηρεσίας που ανήκει η βιβλιοθήκη. Οι άνθρωποι αυτοί όποτε το κρίνουν σκόπιμο αναθέτουν στους βιβλιοθηκάριους άλλες εργασίες άσχετες με τη βιβλιοθήκη που μπορεί να διαρκέσουν για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα με τον κίνδυνο η βιβλιοθήκη να πάψει να λειτουργεί αυτό το διάστημα. Δεν πρέπει να θεωρήσουμε όμως ότι με τις ενέργειες τους αυτές θέλουν να βλάψουν σκόπιμα τις βιβλιοθήκες, αλλά ο κυριώτερος λόγος που τους οδηγεί απροβλεπτότατα σ' αυτό, είναι η άγνοιά τους στον τομέα της βιβλιοθηκονομίας, κρίνοντας πολλές φορές ότι οι βιβλιοθηκονομικές εργασίες χρειάζονται ελάχιστο χρόνο για να διεκπεραιωθούν, σε αντίθεση με το πραγματικά μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτούν οι εργασίες αυτές. Υπάρχουν μάλιστα αρκετοί από τους προϊστάμενους αυτούς που τρέφουν μεγάλη αγάπη για το βιβλίο και τις βιβλιοθήκες αλλά η μεγάλη άγνοιά τους στη βιβλιοθηκονομία τους κάνει, χωρίς να το αντιλαμβάνονται, να στρέφουν αυτή τους την αγάπη εναντίον της ίδιας της βιβλιοθήκης και της αποστολής της. Έτσι το ενδιαφέρον τους μπορεί να γίνει ανασταλτικός παράγοντας για τη σωστή οργάνωση και πλήρη ανάπτυξη των υπηρεσιών της βιβλιοθήκης. Για τους πιο πάνω λόγους πρέπει αυτοί οι άνθρωποι που αγαπούν και ενδιαφέρονται για τις βιβλιοθήκες, όπως και οι άλλοι που λόγω της θέσης τους έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με αυτές, να συνεχίσουν μεν να αγαπούν και να προσφέρουν τη βοήθειά τους, αφήνοντας όμως την πρωτοβουλία και το σχεδιασμό των βιβλιοθηκονομικών εργασιών στο προσωπικό των βιβλιοθηκών.

Η δεύτερη βασική αιτία της ακαταστασίας που επικρατεί στις βιβλιοθήκες μας είναι αυτή που ανάφερα λίγο πιο μπροστά. Δηλαδή οι φιλότιμες προσπάθειες του μη προσοντούχου προσωπικού που ανήκει κατά το πλείστον σε άλλη οργανική θέση και βρίσκεται να εκτελεί καθήκοντα βιβλιοθηκάριου σε κάποια βιβλιοθήκη. Τους προσωρινούς αυτούς βιβλιοθηκάριους μπορούμε να τους χωρίσουμε σε δύο κατηγορίες. Η μια κατηγορία είναι, αυτοί που αγαπούν το βιβλίο και τις βιβλιοθήκες και φυσικά θα ενδιαφερθούν περισσότερο, όσο βέβαια τους επιτρέπουν οι γνώσεις τους γύρω από το θέμα βιβλιοθήκη, να προσφέρουν καλύτερες υπηρεσίες και μπορεί ακόμη αν τους επιτραπεί να προτιμήσουν να μείνουν περισσότερο χρονικό διάστημα σαν βιβλιοθηκάριοι. Η άλλη κατηγορία είναι εκείνοι που δεν τους ενδιαφέρει το βιβλίο και οι βιβλιοθήκες αλλά διάφοροι λόγοι τους έριξαν εκεί με αποτέλεσμα είτε να προσπαθούν να φύγουν το γρηγορότερο είτε να μένουν και να περνούν τον καιρό τους σε βάρος του βιβλίου και της βιβλιοθήκης. Και οι δυο κατηγορίες αυτές βλέπομε ότι δεν προσφέρονται σαν ιδανικές λύσεις για τη σωστή οργάνωση και ανάπτυξη των βιβλιοθηκών μας.

Είναι ουτοπία νομίζω να περιμένουμε να γίνουν βιβλιοθήκες ικανές

να δικαιολογούν την ύπαρξή τους και να εκτελούν ικανοποιητικά τις λειτουργίες τους με μόνη βοήθεια τα δεδομένα που ανάφερα μόλις τώρα. Εξάλλου αυτός ο τρόπος δοκιμάζεται για χρόνια τώρα και έχει αποτύχει.

Πρέπει να υπάρξει και στον τόπο μας σεβασμός προς τις βιβλιοθήκες και αναγνώριση του επαγγέλματος του βιβλιοθηκάριου με την επαγγελματική κατοχύρωση. Οι βιβλιοθήκες πρέπει να αποκτήσουν μόνιμους βιβλιοθηκάριους με προσόντα, είτε αυτά αποκτήθηκαν με συνεχείς σπουδές είτε με άλλους τρόπους. Δεν πρέπει επίσης να συνεχισθεί η τραγική κατάσταση αυτών που τόλμησαν να διορισθούν σε θέσεις βιβλιοθηκάριων. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν δικαιούνται να προσβλέπουν σε ένα καλύτερο μέλλον αν συνεχίσει να υπάρχει η ίδια αντιμετώπιση του θέματος των βιβλιοθηκών όπως είναι μέχρι σήμερα. Με αρκετή πικρία είδαν οι βιβλιοθηκάριοι αυτοί όλες τις τάξεις των δημοσίων υπαλλήλων κατά την αναδιάρθρωση να παίρνουν μισθολογικές ανελιξεις· αρκετές τάξεις που έχουν και λιγότερα προσόντα από αυτούς, να μπορούν να προσβλέπουν και μέχρι την Α11 ενώ αυτοί να μένουν καταδικασμένοι στις κλίμακες Α3-Α5, εκεί δηλαδή που αρχίζουν. Έχουν δε συνθήκες εργασίας πολλές φορές χειρότερες από τον κλητήρα αφού έχουν να εκτελέσουν αρκετό αριθμό χειρονακτικών εργασιών καθώς και ορισμένες υπηρεσίες με εντελώς πρόσθετα καθήκοντα όπως αυτό του οδηγού και συντηρητή μεγάλου οχήματος.

Είναι καιρός πια να δικαιωθεί το επάγγελμα του βιβλιοθηκάριου αφού εκτιμηθεί και αξιολογηθεί σωστά η προσφορά των βιβλιοθηκάριων και των βιβλιοθηκών στη χώρα μας. Πρέπει επίσης να αξιοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα το προσοντούχο εργατικό δυναμικό αφού δημιουργηθούν μόνιμες οργανικές θέσεις βιβλιοθηκάριων.

Βιβλιοθήκες, όπως ανάφερα και πριν, υπάρχουν αρκετές στον τόπο μας. Όλες όμως περιμένουν ικανό προσωπικό και σωστή αντιμετώπιση από όλους για να λειτουργήσουν σωστά.

